

ΣΥΝΟΨΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ (τα πολύ πολύ βασικά...)

- Κανόνες Τονισμού

- Όταν η λήγουσα είναι μακρόχρονη, δεν τονίζεται η προπαραλήγουσα, π.χ. ανθρώπου.
- Μια μακρόχρονη παραλήγουσα, όταν τονίζεται, παίρνει οξεία, αν η λήγουσα είναι μακρόχρονη, π.χ. μνήμη.
- Μια μακρόχρονη παραλήγουσα, όταν τονίζεται, παίρνει περισπωμένη, αν η λήγουσα είναι βραχύχρονη, π.χ. μήλον, οίκος.
- Η προπαραλήγουσα παίρνει πάντοτε οξεία, ποτέ περισπωμένη, π.χ. άτομον
- Μια βραχύχρονη συλλαβή παίρνει πάντοτε οξεία, ποτέ περισπωμένη, π.χ. τόμος.

- Προσωπική Αντωνυμία

- Οι αντωνυμίες δεν έχουν κλητική (εξαιρείται η δεικτική αντωνυμία οὗτος).

α' πρόσωπο		
	ενικός	πληθυντικός
ονομ.	ἐγώ	ἡμεῖς
γεν.	ἐμοῦ, μου	ἡμῶν
δοτ.	ἐμοί, μοι	ἡμῖν
αιτ.	ἐμέ, με	ἡμᾶς

β' πρόσωπο		
	ενικός	πληθυντικός
ονομ.	σύ	ὕμεῖς
γεν.	σοῦ, σου	ὕμῶν
δοτ.	σοί, σοι	ὕμῖν
αιτ.	σέ, σε	ὕμᾶς

- Ουσιαστικά Α' κλίσης

- Καταλήξεις: -ας, -ης, -α, -η
- Αρσενικά και Θηλυκά, υπερισχύουν τα Θηλυκά
- Προσοχή στην κλητική ενικού των αρσενικών σε -ης! Τα περισσότερα σχηματίζουν κλητική σε -α βραχύ. (Μόνο τα ουσιαστικά σε -δης (π.χ. εὐπατρίδης) και το κύριο όνομα Αίσχίνης διατηρούν την κατάληξη -η).
- Τα θηλυκά σε -η στον ενικό διατηρούν το -η σε όλες τις πτώσεις. Τα θηλυκά σε -α στον ενικό διατηρούν το -α σε όλες τις πτώσεις, εκτός από όσα πριν από το -α έχουν σύμφωνο (πλην ρ), π.χ. ἡ χώρα → τῆς χώρας, τῆ χώρα, ἀλλά ἡ γλῶσσα → τῆς γλώσσης, τῆ γλώσση.

Παραδειγματική κλίση αρσενικών				
Ενικός				
Ον.	ὁ	νεανί-ας	ποιητ-ῆς	στρατιώτ-ης
Γεν.	τοῦ	νεανί-ου	ποιητ-οῦ	στρατιώτ-ου
Δοτ.	τῷ	νεανί-α	ποιητ-ῆ	στρατιώτ-η
Αιτ.	τόν	νεανί-αν	ποιητ-ήν	στρατιώτ-ην
Κλ.	ὃ	νεανί-α	ποιητ-ά	στρατιώτ-α
Πληθυντικός				
Ον.	οἱ	νεανί-αι	ποιητ-αί	στρατιώτ-αι
Γεν.	τῶν	νεανί-ῶν	ποιητ-ῶν	στρατιώτ-ῶν
Δοτ.	τοῖς	νεανί-αις	ποιητ-αῖς	στρατιώτ-αις
Αιτ.	τούς	νεανί-ας	ποιητ-άς	στρατιώτ-ας
Κλ.	ὧ	νεανί-αι	ποιητ-αί	στρατιώτ-αι

Παραδειγματική κλίση θηλυκών					
Ενικός					
Ον.	ἡ	σπουδ-ή	πολιτεῖ-α	χώρ-α	τράπεζ-α
Γεν.	τῆς	σπουδ-ᾶς	πολιτεῖ-ας	χώρ-ας	τραπέζ-ης
Δοτ.	τῇ	σπουδ-ᾶ	πολιτεῖ-α	χώρ-α	τραπέζ-η
Αιτ.	τήν	σπουδ-ήν	πολιτεῖ-αν	χώρ-αν	τράπεζ-αν
Κλ.	ῆ	σπουδ-ή	πολιτεῖ-α	χώρ-α	τράπεζ-α
Πληθυντικός					
Ον.	αἱ	σπουδ-αί	πολιτεῖ-αι	χώρ-αι	τράπεζ-αι
Γεν.	τῶν	σπουδ-ῶν	πολιτεῖ-ῶν	χωρ-ῶν	τραπέζ-ῶν
Δοτ.	ταῖς	σπουδ-αῖς	πολιτεῖ-αις	χώρ-αις	τραπέζ-αις
Αιτ.	τάς	σπουδ-άς	πολιτεῖ-ας	χώρ-ας	τραπέζ-ας
Κλ.	ῆ	σπουδ-αί	πολιτεῖ-αι	χώρ-αι	τράπεζ-αι

- Ουσιαστικά Β' κλίσης

- Καταλήξεις: -ος, -ον
- Αρσενικά, Θηλυκά και Ουδέτερα υπερισχύουν τα Αρσενικά
- Προσοχή στην κλητική ενικού των αρσενικών και θηλυκών! Σχηματίζεται σε -ε, π.χ. ὁ ἄνθρωπε.

Παραδειγματική κλίση αρσενικών		
Ενικός		
Ον.	ὁ	ἄνθρωπ-ος
Γεν.	τοῦ	ἄνθρωπ-ου
Δοτ.	τῷ	ἄνθρωπ-ω
Αιτ.	τόν	ἄνθρωπ-ον
Κλ.	ὃ	ἄνθρωπ-ε
Πληθυντικός		
Ον.	οἱ	ἄνθρωπ-οι
Γεν.	τῶν	ἄνθρωπ-ων
Δοτ.	τοῖς	ἄνθρωπ-οις
Αιτ.	τούς	ἄνθρωπ-ους
Κλ.	ὧ	ἄνθρωπ-οι

Παραδειγματική κλίση θηλυκών		
Ενικός		
Ον.	ἡ	νῆσ-ος
Γεν.	τῆς	νῆσ-ου
Δοτ.	τῇ	νῆσ-ω
Αιτ.	τήν	νῆσ-ον
Κλ.	ῆ	νῆσ-ε
Πληθυντικός		
Ον.	αἱ	νῆσ-οι
Γεν.	τῶν	νῆσ-ων
Δοτ.	ταῖς	νῆσ-οις
Αιτ.	τάς	νῆσ-ους
Κλ.	ῆ	νῆσ-οι

Παραδειγματική κλίση ουδετέρων		
Ενικός		
Ον.	τὸ	σημεῖ-ον
Γεν.	τοῦ	σημεῖ-ου
Δοτ.	τῷ	σημεῖ-ω
Αιτ.	τὸ	σημεῖ-ον
Κλ.	ὃ	σημεῖ-ον
Πληθυντικός		
Ον.	τὰ	σημεῖ-α
Γεν.	τῶν	σημεῖ-ων
Δοτ.	τοῖς	σημεῖ-οις
Αιτ.	τὰ	σημεῖ-α
Κλ.	ὧ	σημεῖ-α

- Το ρ. **λύ-ω, λύ-ομαι** (φωνηεντόληκτο, το θέμα του ρήματος τελειώνει σε φωνήεν)

Ενεργητική φωνή					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
λύ-ω	ἔλυ-ον	λύσ-ω	ἔλυσ-α	λέλυκ-α	ἐλελύ-κειν
λύ-εις	ἔλυ-ες	λύσ-εις	ἔλυσ-ας	λέλυκ-ας	ἐλελύ-κεις
λύ-ει	ἔλυ-ε	λύσ-ει	ἔλυσ-ε	λέλυκ-ε	ἐλελύ-κει
λύ-ομεν	ἐλύ-ομεν	λύσ-ομεν	ἐλύσ-αμεν	λελύκ-αμεν	ἐλελύ-κεμεν
λύ-ετε	ἐλύ-ετε	λύσ-ετε	ἐλύσ-ατε	λελύκ-ατε	ἐλελύ-κετε
λύ-ουσιν	ἔλυ-ον	λύσ-ουσιν	ἔλυσ-αν	λελύκ-ασιν	ἐλελύ-κεσαν
Μέση φωνή					
Ενεστώτας	Παρατατικός	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
λύ-ομαι	ἔλυ-όμην	λύσ-ομαι	ἐλύσ-άμην	λέλυ-μαι	ἐλελύ-μην
λύ-ει (ἦ)	ἐλύ-ου	λύσ-ει (ἦ)	ἐλύσ-ω	λέλυ-σαι	ἐλέλυ-σο
λύ-εται	ἐλύ-ετο	λύσ-εται	ἐλύσ-ατο	λέλυ-ται	ἐλέλυ-το
λυ-όμεθα	ἐλυ-όμεθα	λυσ-όμεθα	ἐλυσ-άμεθα	λελύ-μεθα	ἐλελύ-μεθα
λύ-εσθε	ἐλύ-εσθε	λύσ-εσθε	ἐλύσ-ασθε	λέλυ-σθε	ἐλέλυ-σθε
λύ-ονται	ἐλύ-οντο	λύσ-ονται	ἐλύσ-αντο	λέλυ-νται	ἐλέλυ-ντο

Θυμόμαστε τα εξής:

- Στο Μέλλοντα και τον Αόριστο ο χρονικός χαρακτήρας είναι -σ-, π.χ.: λύ-ω → λύσ-ω → ἔλ-υ-σα
 - Στα ουρανικόληκτα ρήματα με θέμα που λήγει σε κ – γ – χ – ττ/ς, το -σ- γίνεται -ξ-, π.χ.: διώκ-ω → διώξ-ω → ἐδίωξ-α
 - Στα χειλικόληκτα ρήματα με θέμα που λήγει σε π – β – φ – πτ, το -σ- γίνεται -ψ-, π.χ.: γράφ-ω → γράψ-ω → ἔγραψ-α
 - Στα οδοντικόληκτα ρήματα με θέμα που λήγει σε τ – δ – θ – ζ, το -σ- δεν αλλάζει, π.χ.: πείθ-ω → πείσ-ω → ἔπεισ-α
- Στον Παρακείμενο και τον Υπερσυντέλικο ο χρονικός χαρακτήρας είναι -κ-, π.χ.: λύ-ω → λέ-λυ-κ-α → ἐ-λε-λύ-κ-ειν
 - Στα ουρανικόληκτα ρήματα με θέμα που λήγει σε κ – γ – χ – ττ/ς, το -σ- γίνεται -χ-, π.χ.: διώκ-ω → δε-δίωχ-α → ἐ-δε-δίωχ-ειν
 - Στα χειλικόληκτα ρήματα με θέμα που λήγει σε π – β – φ – πτ, το -σ- γίνεται -φ-, π.χ.: γράφ-ω → γέ-γραφ-α → ἐ-γε-γράφ-ειν
 - Στα οδοντικόληκτα ρήματα με θέμα που λήγει σε τ – δ – θ – ζ, το -κ- δεν αλλάζει, π.χ.: πείθ-ω → πέ-πεικ-α → ἐ-πε-πείκ-ειν
- Ο Παρατατικός και ο Αόριστος λαμβάνει αύξηση στην αρχή του θέματος

Α. Συλλαβική αύξηση: προσθήκη ενός ἐ-, όταν το ρήμα αρχίζει από σύμφωνο, π.χ. λύ-ω → ἔ-λ-υ-σα, διώκ-ω → ἐ-δίωξ-α, ράπτ-ω → ἔρ-ραψ-α (προσοχή στο διπλασιασμό του ρ!), πείθ-ω → ἔ-πεισ-α

Β. Χρονική αύξηση: α, ε → η, π.χ. ἐλπίζω → ἤλπιζον // αι, ει → η, π.χ. αἶρω → ἦρον // ο → ω, π.χ. ὀρίζω → ὠρίζον // οι → ω, π.χ. οἰκίζω → ὤκιζον
- Ο Παρακείμενος λαμβάνει στην αρχή του θέματος αναδιπλασιασμό:

	Το ρήμα αρχίζει από:	εἶδος αναδιπλασιασμοῦ
Α.	<ol style="list-style-type: none"> 1. απλό σύμφωνο (εκτός του ρ-) 2. δύο σύμφωνα, από τα οποία: το πρώτο είναι άφωνο (κ, γ, χ, π, β, φ, τ, δ, θ) και το δεύτερο υγρό ή ένρικο (μ, ν, λ, ρ) 	επανάληψη του αρχικοῦ συμφώνου + ε λύω → λέλυκα γράφω → γέγραφα
Β.	<ol style="list-style-type: none"> 1. διπλό σύμφωνο (ζ, ξ, ψ) 2. ρ- 3. δύο σύμφωνα, χωρίς να είναι το πρώτο άφωνο και το δεύτερο υγρό ή ένρικο 4. τρία σύμφωνα 	συλλαβική αύξηση ψεύδω → ἔψευκα ράπτω → ἔρραφα (Προσοχή στον διπλασιασμό του ρ!) κτείνω → ἔκτονα στρατεύω → ἐστράτευκα
Γ.	φωνήεν ή δίφθογο	χρονική αύξηση ἐλπίζω → ἤλπικα ἀθροίζω → ἤθροικα

- Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στον αναδιπλασιασμό που παίρνουν τα ρήματα που αρχίζουν από δασέα σύμφωνα (χ, φ, θ), τα οποία τρέπονται στα αντίστοιχα ψιλά (κ, π, τ), π.χ.: χορεύω → κεχόρευκα, φυλάττω → πεφύλαχα, θύω → τέθυκα
- Η αύξηση και ο αναδιπλασιασμός σε περίπτωση σύνθετου με πρόθεση ρήματος μπαίνουν μετά την πρόθεση, π.χ.: ἐκφέρω → ἐξέφερον
- Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στην κλίση του Παρακειμένου και του Υπερσυντελικού μέσης φωνής των αφωνόληκτων ρημάτων.

ουρανικόληκτα, π.χ.: τάττομαι		χειλικόληκτα, π.χ.: γράφομαι		οδοντικόληκτα, π.χ.: κομίζομαι	
παρακείμενος	υπερσυντέλικος	παρακείμενος	υπερσυντέλικος	παρακείμενος	υπερσυντέλικος
τέταγμαι	έτετάγγην	γέγραμμαι	έγεγράμμην	κεκόμισμαι	έκεκομίσμην
τέταξαι	έτετάξο	γέγραψαι	έγεγράψο	κεκόμισαι	έκεκόμισο
τέτακται	έτετάκτο	γέγραπται	έγεγραπτο	κεκόμισται	έκεκόμιστο
τετάγμεθα	έτετάγγεθα	γεγράμμεθα	έγεγράμμεθα	κεκομίσαμεθα	έκεκομίσαμεθα
τέταχθε	έτετάχθε	γέγραφθε	έγεγραφθε	κεκόμισθε	έκεκόμισθε
τεταγμένοι, -αι, -α	τεταγμένοι, -αι, -α	γεγραμμένοι, -αι, -α	γεγραμμένοι, -αι, -α	κεκομισμένοι, -αι, -α	κεκομισμένοι, -αι, -α
εἰσίν	ἦσαν	εἰσίν	ἦσαν	εἰσίν	ἦσαν

- **Το απαρέμφατο** (καταλήξεις και παραδειγματικές κλίσεις)

Ενεργητική φωνή				
	Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
(φωνηεντόληκτα)	-ειν	-σειν	-σαι	-κέναι
λύ-ω	λύ-ειν	λύ-σ-ειν	λύ-σ-αι	λε-λυ-κέναι
(ουρανικόληκτα)	-ειν	-ξειν	-ξαι	-χέναι
διώκ-ω	διώκ-ειν	διώ-ξ-ειν	διώ-ξ-αι	δε-διω-χέναι
(χειλικόληκτα)	-ειν	-ψειν	-ψαι	-φέναι
γράφ-ω	γράφ-ειν	γρά-ψ-ειν	γρά-ψ-αι	γε-γρα-φέναι
(οδοντικόληκτα)	-ειν	-σειν	-σαι	-κέναι
πείθ-ω	πείθ-ειν	πεί-σ-ειν	πεί-σ-αι	πε-πει-κέναι
Μέση φωνή				
(φωνηεντόληκτα)	-εσθαι	-σεσθαι	-σασθαι	-σθαι
λύ-ομαι	λύ-εσθαι	λύ-σ-εσθαι	λύ-σ-ασθαι	λε-λυ-σθαι
(ουρανικόληκτα)	-εσθαι	-ξεσθαι	-ξασθαι	-χθαι
διώκ-ομαι	διώκ-εσθαι	διώ-ξ-εσθαι	διώ-ξ-ασθαι	δε-διω-χθαι
(χειλικόληκτα)	-εσθαι	-ψεσθαι	-ψασθαι	-φθαι
γράφ-ομαι	γράφ-εσθαι	γρά-ψ-εσθαι	γρά-ψ-ασθαι	γε-γρα-φθαι
(οδοντικόληκτα)	-εσθαι	-σεσθαι	-σασθαι	-σθαι
πείθ-ομαι	πείθ-εσθαι	πεί-σ-εσθαι	πεί-σ-ασθαι	πε-πει-σθαι

- **Η μετοχή** (καταλήξεις και παραδειγματικές κλίσεις)

Ενεργητική φωνή				
	Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
(φωνηεντόληκτα)	-ων, -ουσα, -ον	-σων, -σουσα, -σον	-σας, -σασα, -σαν	-κώς, -κυῖα, -κός
λύ-ω	λύ-ων -ουσα -ον	λύ-σ-ων -σουσα -σον	λύ-σ-ας -σασα -σαν	λε-λυ-κώς -κυῖα -κός
(ουρανικόληκτα)	-ων, -ουσα, -ον	-ξων, -ξουσα, -ξον	-ξας, -ξασα, -ξαν	-χώς, -χυῖα, -χός
διώκ-ω	διώκ-ων -ουσα -ον	διώ-ξ-ων -ουσα -ον	διώ-ξ-ας -ξασα -αν	δε-διω-χώς -χυῖα -χός
(χειλικόληκτα)	-ων, -ουσα, -ον	-ψων, -ψουσα, -ψον	-ψας, -ψασα, -ψαν	-φώς, -φυῖα, -φός
γράφ-ω	γράφ-ων -ουσα -ον	γρά-ψ-ων -ψουσα -ψον	γρά-ψ-ας -ψασα -αν	γε-γρα-φώς -φυῖα -φός
(οδοντικόληκτα)	-ων, -ουσα, -ον	-σων, -σουσα, -σον	-σας, -σασα, -σαν	-κώς, -κυῖα, -κός
πείθ-ω	πείθ-ων -ουσα -ον	πεί-σ-ων -σουσα -ον	πεί-σ-ας -σασα -ον	πε-πει-κώς -κυῖα -κός
Μέση φωνή				
	Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος	Παρακείμενος
(φωνηεντόληκτα)	-όμενος, -η, -ον	-σόμενος, -η, -ον	-σάμενος, -η, -ον	-μένος, -η, -ον
λύ-ομαι	λυ-όμενος -η -ον	λυ-σ-όμενος -η -ον	λυ-σ-άμενος -η -ον	λε-λυ-μένος -η -ον
(ουρανικόληκτα)	-όμενος, -η, -ον	-ξόμενος, -η, -ον	-ξάμενος, -η, -ον	-γμένος, -η, -ον
διώκ-ομαι	διωκ-όμενος -η -ον	διω-ξ-όμενος -η -ον	διω-ξ-άμενος -η -ον	δε-διω-γμένος -η -ον
(χειλικόληκτα)	-όμενος, -η, -ον	-ψόμενος, -η, -ον	-ψάμενος, -η, -ον	-μμένος, -η, -ον
γράφ-ομαι	γραφ-όμενος -η -ον	γρα-ψ-όμενος -η -ον	γρα-ψ-άμενος -η -ον	γε-γρα-μμένος -η -ον
(οδοντικόληκτα)	-όμενος, -η, -ον	-σόμενος, -η, -ον	-σάμενος, -η, -ον	-σμένος, -η, -ον
πείθ-ομαι	πειθ-όμενος -η -ον	πει-σ-όμενος -η -ον	πει-σ-άμενος -η -ον	πε-πει-σμένος -η -ον